

Το Άγιο Όρος ή όπως ονομάζεται επίσημα Ιερά Κοινότητα Αγίου Όρους είναι μία "Αυτόνομη Μοναστική Πολιτεία" εντός της Ελλάδας, (ίσως μοναδική στο κόσμο, με εξαίρεση τη κοσμική Λάσα του Θιβέτ), στην χερσόνησο του Αθω της Χαλκιδικής στην Μακεδονία, που θεωρείται κέντρο του Ορθόδοξου μοναχισμού.

Είναι ένα από τα σημαντικότερα τμήματα όχι μόνο της Βαλκανικής, αλλά της Ευρώπης και της Ανατολικής Εκκλησίας λόγω της μεγάλης εθνικής, ιστορικής, θρησκευτικής, γραμματειακής και πολιτισμικής αξίας του, όπως επίσης θεωρείται σημαντικό κέντρο διατήρησης και συντήρησης πλούσιου υλικού και δικαίως χαρακτηρίζεται "καταφύγιο" και "μουσείο" μοναδικού θησαυρού ελληνικής τέχνης και γραμμάτων.

Το Άγιο Όρος ονομάζεται και σαν "Περιβόλι της Παναγιάς", μια ονομασία που προέρχεται από την ιστορία: Όταν η Παναγιά ταξίδευε με τον Ευαγγελιστή Ιωάννη ώστε να επισκεφτούν τον Λάζαρο, μία θαλασσοταραχή ανάγκασε το καράβι τους να δέσει σε ασφαλές λιμάνι της χερσονήσου. Εκεί λοιπόν η Παναγιά εντυπωσιάστηκε από την σπάνια ομορφιά και ζήτησε από τον Υιό της να της το δωρίσει.

Το Άγιο Όρος, ένας ιερός τόπος που τυλίχτηκε μέσα στους αιώνες από μύθους και ιστορία, θρησκεία και τέχνη, για χίλια χρόνια τώρα,

χαρακτηρισμένο πια
κληρονομιά

ως μία πολύτιμη παγκόσμια πολιτιστική
από την Unesco.

Ο επιβλητικός Αθωνας παρέτρεψε τους ανθρώπους να τον συνδέσουν
με μύθους λόγω του επιβλητικού του όγκου, προσωποποιώντας τον σε
γίγαντα που άλλοτε ξεκόλλησε ένα βράχο από τη Θράκη και πετώντας
τον στην Χαλκιδική δημιούργησε το όρος του Αθωνα και
άλλοτε πάλι όταν ο Ποσειδώνας, θεός της θάλασσας πέταξε ένα
βράχο προς τον Αθωνα, σκοτώνοντας τον.

Η χερσόνησος του Αθω είναι η ανατολικότερη και τραχύτερη των τριών
επιμέρους παράλληλων χερσονήσων της Κασσάνδρας ή Παλλήνης,
Λόγκου ή Σιθωνίας -κεντρική, και Αθω ή Αγίου Όρους που απαρτίζουν
την χερσόνησο της Χαλκιδικής. Η χερσόνησος αυτή καλύπτεται από το
όρος Αθω που κορυφώνεται σε μια μαρμαρίνη πυραμίδα ύψους 2033μ.,
από όπου πήρε και το όνομά της και καταλήγει στο
Ακρωτήριο Νυμφαίο ή Ακρόθων. Στην περιοχή δεν υπάρχουν ποτάμια
και λίμνες. Συνδέεται με την Χαλκιδική με στενό ισθμό, χαμηλής
λωρίδας γης, μήκους 2 χλμ., ιστορικό από τους Περσικούς πολέμους το
480 π.Χ.. Μεταξύ της χερσονήσου του Αθω και της Σιθωνίας ή
Λόγκου σχηματίζεται ο Σιγγιτικός ή κόλπος Αγίου Όρους, ενώ
ΒΑ ο κόλπος της Ιερισσού.

Λίγα μίλια ΝΑ του Αθω βρίσκεται το μεγαλύτερο βάραθρο του Αιγαίου
που από τα 80μ βάθος, απότομα φθάνει τα 1070μ.

Οι πρώτοι μοναχοί που εγκαθίστανται στο Αγιο Όρος καταγράφονται
μόλις στις αρχές του 9ου αιώνα, που αρχικά κατοικούσαν σε σπηλιές,
ενώ ο τρόπος της μοναστικής ζωής άλλαξε ριζικά με την άφιξη του
οσίου Ευθυμίου του Μικρασιάτη.

Το 883 οι μοναχοί του Αγίου Όρους σύμφωνα με αυτοκρατορική απόφαση του Βασιλείου του Α', εξασφάλισαν το δικαίωμά τους να ασκητεύουν ελεύθερα, διατηρώντας το μέχρι και σήμερα, ενώ στα μέσα το 10ου αιώνα η χερσόνησος αρχίζει να παίρνει την ονομασία «Άγιο Όρος».

Ο όσιος Αθανάσιος ο Αθωνίτης σημάδεψε την μοναστική πολιτεία με την έντονη παρουσία του αλλά και με τις δραστικές αλλαγές που επέφερε και αφού εξασφάλισε μεγάλες κρατικές χρηματοδοτήσεις, έχτισε τη «Βασιλική» στις Καρυές, στην θέση του μικρού ναού του Πρωτάτου. Η «Βασιλική» ήταν η έναρξη για περαιτέρω σπουδαία κτίσματα, όπως η μονή Μεγίστης Λαύρας, η Μονή Ζυγού, η μονή Ιβήρων, Βατοπεδίου και άλλων.

Το άβατο του Αγίου Όρους επήλθε τον 12ο αιώνα, όταν κτηνοτρόφοι εγκαταστάθηκαν στην χερσόνησο, δημιουργώντας αναστάτωση στην μοναστική ζωή των μοναχών.

Έτσι, βασιλική παρέμβαση εκδίωξε τους κτηνοτρόφους και όλους τους κοσμικούς, καθώς και τις γυναίκες, θεσμοθετώντας την απαγόρευση της εισόδου αυτών, κάτι που κατοχυρώθηκε μόνο τον 20ο αιώνα από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Κατά τη διάρκεια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και πιο συγκεκριμένα το 1387 το Άγιο Όρος υποτάχθηκε στους Οθωμανούς, για λίγο διάστημα, μέχρι να επιστρέψει στην κυριαρχία του Βασιλιά της Θεσσαλονίκης. Το 1423 υποτάσσεται και πάλι, εκούσια αυτή τη φορά, Οι μοναχοί εξασφαλίζοντας την ηπιότερη μεταχείριση των κατακτητών. Οι μοναχοί εκμεταλλευόμενοι αυτού του γεγονότος, κατάφεραν να ενισχύσουν τον

τομέα της παιδείας και μεταξύ άλλων να ιδρύσουν την Αθωνιάδα, μία σχολή που κατάφερε να επηρεάσει κατά πολύ την άσχημη κατάσταση της παιδείας του υπόδουλου τότε ελληνισμού. Το 1821 το Άγιο Όρος παρόλα αυτά τάχθηκε στο πλευρό της Χαλκιδικής και βοήθησε στην Επανάσταση, γεγονός που πλήρωσε αργότερα πολύ ακριβά, και οικονομικά αλλά και με θύματα, άνδρες, γυναίκες και παιδιά, που είχαν βρει τότε καταφύγιο στο Άγιο Όρος.

Κατά το θεωρούμενο πρώτο Τυπικό που επικύρωσε ο Αυτοκράτορας Ιωάννης Τσιμισκής, ο Αθως καλείται απλώς «Όρος» που ίσως αυτή να ήταν η συνήθης τότε ονομασία του χώρου.

Η επικράτηση όμως του ονόματος «Άγιον Όρος» φαίνεται να έγινε κατά το πρώτο μισό του 12ου αιώνα, συγκεκριμένα σε χρυσόβουλο έγγραφο του Αυτοκράτορα Αλέξιου Α' Κομνηνού προς την Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας το 1144 που αναγνωρίζεται οριστικά και επίσημα και επιβάλλεται το νέο όνομα όπως αναγράφεται σ' αυτό: **"Εφεξής το όνομα του Αθω καλείσθαι Άγιον Όρος παρά πάντων"**